

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIANT SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

AGRADABLE SORPRESA

La tinguerem, y no petita, al fullejar el nombre corresponent al mes de Maig de la revista mensual titulada *Præco Latinus* que en llatí s' publica á Filadelfia, (1) perque en éll se fa esment de la qüestió que sobre la pronunciació del llatí se comensá en *Lo Geronés*. L' acreditada Revista nort-americana, de la que algunas vegadas ja haviam parlat á nostres llegidors, fa sobre la qüestió catalana observacions notabilíssimas que no podém menys que transmètelas á nostres amichs, traduhint literalment tant importantíssim treball. (2) Diu aixís.

«LO LLATÍ ENTRE 'LS CATALANS

L' ilustre poble catalá es una antiquíssima raça llatina que á semblance dels habitants de la Galia meridional y de la Rhetia (3) respecte dels barbars Teutónichs no s' barrejá gens ni mica ab los Alarbs Maurítans. Los catalans ocupan las regions de l' Iberia situadas al Orient y al Nort. Els que coneixen la historia saben bé que aquest poble que té la seva patria resguardada del restant d' Europa pel mar y las montanyas, la conservá, fins al últim de la Etat Mitjana ab tots los seus drets, in-

(1) No dexa de ser particular que en la populosa (900.000 h.) capital de la Pensilvania, tant celebrada per sa industria com per sa Universitat y Bibliotecas (una d' elles té mes de 70 000 volums) se publiqui una Revista ilustrada en llengua llatina al objecte de trevllar com diu ella mateixa, perque el llatí siga la llengua universal de totes las Nacions civilizadas, mentres que en los pobles de rassa llatina sols se pensa en arreconarla y oblidarla. Per lo demés el *Præco Latinus* se fa interessant desde la portada en la que, ademés de las virtuts cardinals, s' hi destaca la Basílica Vaticana illuminada per los raigs del Sol Naxent.

(2) Inútil es advertir que las notas son de *Lo Geronés*.

(3) La Rhetia era una provincia romana situada al N. de la actual Italia y comprenia part del E. de Suissa, del S. de Baviera, del Arxiducat d' Austria y del Tirol. Aquesta provincia y la Galia Narbonense foren invadidas (113 antes de J. C.) per los Cimbris y Teutonts, procedents de las costas del Bàltich, pero foren uns y altres derrotats en Aix (Aquas Sextiae) y Vercellí per general romá Mari. (Cantú t.º segon pl. 220). No lluny de la Rhetia hi havia la famosa Augusta Vindeicorum (Augsburg, y no Basilea com afirma malament Bofarrull, 1.º 1, 127) immortalizada per nostre insigne patró y martir Sant Narcís.

dependent y lliure de tota dominació estrangera. D' aquí resultava que s' distingian dels demés habitants de l' Iberia no sols per la llengua sino també per la constitució y forma del cos per las costums y per las institucions. Los catalans casi no tenian amiatat y familiaritat ab cab altre nació estrangera mes que ab sos vehins de Ponent y de Mitjdía, es dir ab los Castellans, que propiament s' anomenavan Espanyols, (4) pero amiatat que per la perfidia, com alegan, dels prínceps Castellans va ser la destrucció política de la Nació Catalana. Los prínceps s' acostumaren á apropiarse els subdits y totes las cosas que aquets possehian, com si fossen cosas vendibles, com si fossen la seva propietat (5) de lo qual resulta que 'l marit rey s' apoderi del reyalme com si fos el dot de la esposa de la reyna, l' ompleni dels seus propis ministres oficials, encaxi per forsa sas lleys, imposi la seva llengua, el seu jou polítich. Servexin d' exemple Hungria, Noruega y altres regnes entre 'ls que fins pot contarshi la mateixa Alemanya. Per el mateix modo ha resultat que Catalunya no es avuy sino «Espanya» y la major part del mon ni tant sols sospita que á Espanya hi haja «un reyalme dintre d' un altre reyalme.» Perque els Catalans havent reprimít certas queixas han soportat durant sigles el fraternal jou de Castella, acontentats per continuas promesas en la pau civil y política. Pero els Castellans entretant no han dexat pedra pera remoure á fi d' absorvir ab traydoria al poble Catalá, més llatí que

(4) Aixó necessita explicació. Avuy dia generalment s' enten per Espanya tota la península, y en aquest sentit tan espanyols son los catalans com los castellans. Pero avans no era aixís: la paraula Espanya, d' origen fenici, significava sols las terras de més enllá del Ebré, úniques que coneixian y poblavan los Fenicis, que com es sabut, entraren per Andalucía. Las regions del N. E. de la Península foren visitadas y pobladas pels Grechs que desembarcaren á Catalunya y las anomenaren Iberia, del riu Iber ó Iberus (Ebre). En aquest sentit Iberia no es lo mateix que Espanya, y com Catalunya estava tota dintre del territori conegut per Iberia catalá no es igual que espanyol. Per aixó l' antich autor del *Gesta Comitum*, referintse al avens de las armes de Wifred ó Jofre lo Pilós, malament traduhit Velloso per los castellans, (Bofarrull t. 2 cap. 8) diu que obtingué el comtat de Barcelona desde Narbona usque in Hispaniam. (Aulesia H.ª de Catalunya, 1.º 1.º pl. 147.)

(5) *Lo Geronés* no subratlla cap paraula ni posa cap signe ortográfich que no siga en l' article del *Præco Latinus*.

ells, més fort, molt més adelantat en industria, arts y navegació, imposant la llengua castellana en las escolas, en las oficinas, en casi tots los actes de la vida opriment la llengua nativa. No es per lo tant d' estranyar si després los diaris donan compte de rumors d' avalots, de desitjos de novas disposicions, ni tampoch nos admirarem si alguna vegada s' anuncia d' aquella part alguna revolta, rebelió armada y guerra civil. Si en alguna ocasió axó té lloch, entengan ja desde are los Castellans que la simpatia del mon civilisat, dels Americans certament, ha de resultar en bé dels Catalans. Si 'ls Castellans s' han demostrat ineptes pera governar l' América del Sut y la Mitjana, vulgo Central y las demés colonias ¿per ventura s' ha d' esperar que han de governar ab equitat, prudència y honradesa als propis germans subjectats ab malas trampas á llur dominació?

No sens pena jutjém y repreném als Castellans, perque també ells son de la raça llatina, encare que menyspreuhen el llatí per ignorancia y pobresa ó per orgull y perfidia, (6) no obstant encare estimém més á la justicia que á la mateixa llengua llatina. Deu fa tornar boigs á aquells á qui vol perdre. L' oppressió dels Catalans es aquesta bojeria. Poguent, sols la llibertat y equitat, un y altre poble, ilustre per las riquesas y poder, servir juntament de defensa á la Llatinitat, per una tonta superbia y per vergonyosa divisió y rompiment, amenassan sovint á la comuna patria.

Els Catalans nos donan ocasió y motiu per fer aquestas observacions. Perque nosaltres ja fa dos anys observém ab sollicit cuydado als Catalans desde que per sos diaris, cartas y altres escrits varem comensar á enterarnos del estat de sas cosas. En certa manera nos sab greu que 'ls Catalans s' hagin apartat de nosaltres, no nosaltres d' élls. Era d' esperar que al menys un centenar de patriotas, per exemple l' Universitat de Barcelona y altres y també los senyors Bisbes y 'l clero ab especial sollicitut propagarian el *Præco Latinus* tant entre ells com entre los Castellans, com á periódich universal de las nacions, á ells molt favorable, y

(6) Encare que no som allá ahont anem. Lo dia menys pensant algún Romapares suprimirá la ja raquíca assignatura de llatí en el bazillerat. Si als Estats Units, á Alemanya y á Austria estudian bé la llengua de Ciceró, dirá algun Ministre d' Instrucció Pública, que ho fassia, que aquí no s' necessita.

que per medi del *Præco* ferian saber á tot lo mon llurs contrarietats. No ho han fet. Are per *Lo Geronés* hem sabut que un tal Jordi Jordá de Tortosa, en lo periódich LA VEU DE TORTOSA aconsella als alumnes del Seminari de la mateixa població, que dexada la pronunciació Castellana, pronuncin la llengua Llatina segons las reglas de la llengua popular y axó per amor á la patria (!). Veus aquí un exemple de llengua Catalana, per lo demés molt dolça, y d' un argument molt impertinent: (7)

«Que la pronunciació del llatí deu esser segons la fonética catalana, ho proban diferents rahons ab que nosaltres verificarem la esmentade asserció:

»Essent la llengua llatina una llengua morta y, per lo tant avuy no parlada per cap poble, nos s' pot sapiguer com antigament fou enrahonada.

»D' aquí es que quiscun dels pobles la enmotlla á llur parlar, y han fet més que bé. Y Catalunya que es una nacionalitat ab llenguatge peculiar, també es de llógica y conforme l' esperit del bon patriotisme que lo adapti á son bell parlar. Aixís, donchs, al llegir la paraula *angelus*, del llatí devém pronunciar la *g* com ho fém en ángel; *et sic de cæteris verbis*.

»Altra rahó es, que tots els pobles de llengua neollatina aixís ho fan. Els italiáns, els francesos y 'ls portuguesos pronuncian la *g* com nosaltres. Tant sols los castellans usen la *g* fortament gutural, gargamellejant.»

No sabém de quin modo el Catalans pronuncian *angel*, pero sabém bé de quina manera s' ha de pronunciar *angelus* en llatí, segons la antiga costum Romana y tal com la pronunciem tots en América.

Reprobém la bárbara pronunciació Francesa, Italiana, Portuguesa y qualsevol altra que hi haja sota la blava

(7) Aquest adjectiu y 'ls punts admiratius fá poch consignats no donan gens ni mica de rahó als que, contra las reglas de gramática llatina aquí admesas, pretenen que el catalá parli llatí segons la prosodia castellana. Aquesta ridícula pretensió combaté en las planas de *Lo Geronés* l' autor de la *Suma catalanista*, aquesta exigencia combat en Jordá en LA VEU DE TORTOSA, y fins are ningú ha contestat á abdos escrits. El *Præco Latinus* tampoch afirma tal desproposit, sols s' aparta de nosaltres al afirmar que la recta pronunciació no ha de ser la catalana, sino l' antigua Romana, en los Estats Units (segons diu) molt coneguda, pero aquí ignorada, segons testimoni dels gramátichs moderns,

volta del cel. Unica es la norma, la antiga Romana, que ningun sens vergonya confessaria ignorar. Son innumerables els llibres dels que pot apèndre-se la pronunciació Romana si algú ho desitja. Si algú tingués algun petit dubte sobre 'ls sons de les lletres, sens contar los autors moderns (no sabem cap gramàtica, al menys en Amèrica, que no ensenyi la pronunciació Romana) (8) pot acudir-se a Quintilià, Donat, Priscia y demés *Gramàtics Romans*.

La qüestió tant a Roma com entre 'ls sabis moderns may fou sobre si la *c* era *se* ó *tshe* ó si la *g* era *zihe* ó *dshe*, sino hasta quin punt la *c* siga *K* ó *g*, ja que en lo Abecedari Romà la *c* (Ké) ocupa el lloch de *gamma*. De modo que en l' antich Llatí no hi havia ni *g*, ni *K*, ni *qu*, sino solament *c* que a vegades se pronuncia *K*, a vegades *g* (com en la Columna Rostrata (9) hi havia «lecionés» «pecnarunt» en lloch de «legiones» «pugnarunt»). Finalment se convingué que se escriuria *K* davant de *a* y *æ*, *qu* davant de *u* y *o* (d' aquí quom quoi) y *c* davant de *e* i *y*.—¿Qui ha ensenyat may que la *c* hagués tingut altre só?

Si 'ls nostres amichs, 'ls Catalans, pensan apartarse de la bárbara pronunciació llatina dels Castellans, procurin no caure en altre pitjor. Seguixin val més camí recte, adoptin la sola verdadera pronunciació, que es la antiga Romana, que es la que seguim nosaltres en Amèrica, guiats per la ciencia, guiats pels monuments escrits y grabats dels Romans. Llavors els Catalans seran los primers dexebles y companys dels Americans, els primers exemplars pera ser imitats dels Europeus, no sens grandíssima gloria y honor pels Catalans y també tal vegada no sens gran utilitat. (10)

Per lo demés sápigán els Catalans que nosaltres no ens oblidarem d' ells ni serem cobarts protectors y defensors de la seva llibertat.

Juliol

Es un mes de frisaments pel jovent, el mes de Juliol.

L' estudiant se refá de las angoixas del Juny; dorm llergas horas, recobrant las que havia perdut en las vigílias dels examens; se sadolla d' aquelles dolcesas indefinibles de la vida de familia que tant havia anyorat; cansat de no fer res á casa, surt al carrer, passeja pel camp,

(8) No som nosaltres tant afortunats. Tenim davant vuyt gramàticas llatinas, entre ellas las tant celebradas de Suaña y Torres Asencio, y totas comensan per dir que no sabem com pronunciavan el llatí los antichs romans.

(9) Columnas rostratas ó rostrals eran columnas que 'ls Romans axecavan en memoria d' alguna victoria naval, y estavan formadas per las proas de las embarcacions enemigas agafadas. (Cantú t. pág. 523 ahont hi ha representadas la axecada en honor del Consul Duili per sa victoria de Mylas contra 'ls Cartaginesos.)

(10) Tenim entés que l' autor de la *Suma Catalanista* ha escrit al Director del *Præco* demanantli alguna gramàtica de la llengua llatina, escrita tota en llatí, per veure si podrà enterarse de la genuina pronunciació llatina. En cas afirmatiu no tindrà inconvenient en modificar l' article que sobre aquest particular te ja escrit y que conexen nostres llegidors.

pera esvandirse la mandra que s' ha apoderat de tot son ser, del cos y de la inteligencia que tant necessitada estava de repós.

Sembla que res espera y que no té més ideal que 'l de vegetar.... pero espera.... espera que vinguin els mesos d' Agost y Septiembre, els mesos de las festas populars, de las festas majors, que li donarán ocasió de refermar antigas amistats ó de contrauren de novas.

Ellas, las amigas també aparentment restan assossegadas, pero per dintre els hi corra la rateta. S' acosta, s' acosta l' hora de realisarse aquells bells somnis de color de rosa, tant embellits y tant engrandats per las llargas y aborridas nits d' ivern....

¡Oh sol de Juliol! ¡Bat de ple á ple demut d' aquesta vall: ficat per dintre las casas ahont hi poden haver ilusions y esperansas: entrà dintre els cors joves: escalfals y que grani, que grani forsa la llevar del amor! — ***

Granollers.

¡A estíuejar... porque no diguen!

Es la una del mati.

— ¿Falta res més? — diu lo senyor Llorens.

— No senyó, — respon la seva filla.

— ¿Ja t' has recordat del rapé, de les ulleres negres y del parasol vert?

— Tot está á punt. Mire, fase 'l favor de passar la vista pels trastos y si falta res digueho que ara hi som á temps.

Lo senyor Llorens, acompanyat de la seva filla Candieta, van al magatzem y allí, juntament ab la senyora Tuyas repassen tots los trastos que hi han preparats pera anar á passar quinze dies d' estíueig á un poblet de vora 'l mar.

Mentres lo senyor Llorens acaba de donar la ultima apretada als matalassos y la seva esposa reconta los paquets de género comprat á la drogueria, Candieta surt al carré á parlar ab lo sereno, que li ha fet una senya dientli que li porta una carta del seu promés, y que la enamorada jove llegeix ab dalé á la claror del farol. Plena de satisfacció repeteix les ratlles que li diu: «... Demá, quan tot estaré en silenci, t' allunyará d' aquí, entre les glopades de fum llensades per la máquina del tren; pero ja que jo no puch seguirte, te seguirá lo meu cor, videta meva. Si no fos lo teu pare que te aquell geniot y quan me veu pert les ganes de parlar y li agafen les de pegá, vindria á l' estació á donarte *el último adiós*.»

— S' explica bastant be, — diu lo sereno.

— ¡ Ah molt ! Pero lo pare, de cap manera vol que m' hi enrahone; total, porque fa sis anys qu' estudia y no n' hi han aprovat més que dos.

— Si que s' afitia per poch. Pero jo hem creya que marxaveu ab lo carro que vos deixa tots los anys lo senyor Joan, y segons veig marxeu ab lo tren.

— Efectivament, anirém ab lo carro, pero jo al meu promés li he dit que marxém ab lo tren, per alló de que fa més fi. Además: la meva mare també ho ha dit á n' alguns, porque vosté ja sab lo que son aquestes coses: quan arriba la calor, s' ha de fer lo rich sense serho. Y com á tots los de l' oficina que trevallava lo meu pare los donen permís per

anar á banys, si no segueixes la *corrent* tothom te critica; aixís es que per no caure á la boca dels que 's passen la vida retallán tot lo del altres, no hi na altre ramey que fe un esfors, y anar á passar lo fort de la calor á la voreta del mar ó entre l' arbreda d' algún balneari, so pena de perdre aquest *tinte* semi-aristocratic en que 'ls uns ens enganym als altres.

— Apa, noys, ja está lo carro aquí — diu lo senyor Llorens; — y tu Candieta, mentres nosaltres carreguem aquest be de Deu de trastos, pots aná á cridar á la quitxalla y vestir als més petits. Mira, á Manelet, Cosme y Francisqueta posals ja aquelles espartenyetes verdes que 'ls varem comprar ahir. Los altres que 's posin lo que vulguen, y aneu depressa, ó sinó ens atraparé lo sol pel camí y no es cas de morí rostits.

Mentres la Candieta vesteix á tota la tribu petita, que no son més que set, lo senyor Llorens y 'l carreter van posán tots los trastos al carro y col-locatlos de manera que hi puguin anar ab la comoditat possible los deu individus que formen la familia del Sr. Llorens.

Quan ja está tot á punt, puja lo personal, que poch á poch va col-locantse del millor modo que pot.

Fa gracia contemplar aquell carro quan está ja preparat pera marxar: cadires lligades á un costat; dos catres; un rentamans; la cadireta que usa lo nen més petit y que sols te 'divuyt mesos; en fi, que alló es un verdader vagó de familia, per l' estil dels que usen algunes companyies de gimnásticos ambulants.

— ¿Estém tots? — diu lo carreter.

— Si; ja podem marxar, — diu lo senyor Llorens — y que Deu ens ho prengui en be. Son les dos; á les cinch, si no hi ha novetat, serém á port. Ara ray que fa fresqueta.

— ¡Y qué remalament vaig, — diu la mestressa de la casa. — ¡Senyor quan s' ha de patir pera *figurar!*

— Paciencia, noya, qu' aixó diuen que fa senyó. Mira, Roch, procura que no ens hagi d' auxiliar cap Pedáneo de les partides que pasarém.

Se senyen tots, y comensa á caminar aquella desahogada carrossa, que porta á estíuejar porque no diguen, á la modesta familia del senyor Llorens.

E. Cantero y Hernandez.

Tortosa, Juliol de 1901.

L' ARBRE DE LA PATRIA

ALEGORÍA

En lo cor de nostra terra quin arbre s' hi feu tan alt! d' arbres com aquest á Europa tantost pe 'ls dits son comptats.

Ses arrels que als fons s' endinzan, s' escampan mes que 'l brancam; s' ampla soca rabassuda pe 'l menys, lo menys té mil anys.

Del bell mitx del tronch s' axecan drets y ardits grossos cimels, com un gegant ab cent braços que 'l cel vol abrahonar.

Sa capsada de lluny sembla mont altivol verdejant, que ompl' l' inmensa plana estesa que té 'n gir d' olors suaus.

Mes ara no es son brancatge

ni de molt lo qu' era abans; de l' esponera que feya no 'ns en resta una meytat.

Ab púes d' altra nissaga la volgueren empeltar, y l' eura y 'l royell s' hi aferran y l' aufegen segles fa...

Tanta fulla li es cayguda, tants rebrots s' han esquexat, li espellissan tants, escorca, que viu mústich y malalt.

Mes encara s' hi axepluga tot un gran poble davall; saborosos fruyts té encara, y ombra dolça y fullós jas.

Tres millions son los qui l' ayman si uns quants horts no l' ayman pas, y á milers n' escamparien per defendre 'l fins sa sanch.

Que d' eixs arbres, si se 'n troban, son tan solius y tan clars, que un no mes dins cada realme, no mes que un s' hi sol criar; y n' es l' honra y la senyera y lo trofeu pus preuat, tant que ab s' ombra marca 'l regne ses fites mes naturals...

L' arbre de la nostra terra no us diré qu' es lo mes gran, sé que l' amor n' es mal jutge, per ço no 'l vull comparar.

Mes sí us dich qu' es de la mena del que axepluga 'ls romans, y dels pochos que d' ell nasqueren n' es lo primer que fruytá.

Nol' aym, donchs, sols perqu' es nostre ni per s' altesa sols l' aym; sa dissort no merescuda prou que 'm basta per aymá 'l.

De tan bells ne sé alguns altres, no cap de tan dissortat; lo que ha sofert sa brancada, lo que ha sofert fa plorar!

¿Qui pot dir la trencadissa que hi han fet los temporals?

Un cop el torb lo fuetaja, l' altre lo corseca 'l llamp;

y ell ferm, á peu dret fa cara als vents que 'l van flagellant, mes si 'l malmeten y esfullan, may del mon lo arranarán.

Per axó sol l' aymaria si per l' altre no l' aymás; sols per ço 'ls que 'n rebem l' ombra lo deuriem venerar...

Mes ay! que 'l temps du al darrera la boyra y la fosquedat, y tot jorn l' oblit n' esborra la celístia del seu pas.

¿Qui 'n coneix la noble historia d' aquest arbre sobirà? ¿qui estoja ses recordances? s' alta gloria qui la sap?

Ningú replega ses fulles que 'l vent se 'n dú redolant, y gemegan y se trencan, avuy pols y demá fanch...

Marian Aguiló.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 14, Sant Bonaventura. — Dilluns, 15, Sant Enrich. — Dimars, 16, Ntra. Sra. del Carme. — Dimecres, 17, Sant Aleix. — Dijous, 18, Sant Frederich. — Divendres, 19, Sant Vicens de Paul. — Dissapte, 20, Sant Elías.

NOTICIES

La barriada de l' Ampolla se ven ja prou concorreguda de families de Tortosa que busquen lo benestar en aquelles salutíferes platjes.

Victima de penosa malaltia ha mort á nostra ciutat la senyora D.ª Maria de la Cinta Barjau, esposa virtuosa y carinyosa que fou de nostre estimat amich lo distingit Metje Dr. D. Joseph Sabaté.

Rebi lo testimoni de nostre profund condol lo seu desconsolat espos y sa afligida familia.—(R. I. P.)

Ens plau felicitar al senyor D. Vicens Lopez Puigcerver, Diputat per Roquetes, per lo treball que s' ha pres conseguin una selecta col·lecció de llibres que l' Estat destina á la naixent Biblioteca municipal de Tortosa.

Nostre estimat amich D. Lluís de Salvador se troba ja dins del període de la mes franca milloria.

Es inútil que fem constar quant ens alegra lo restabliment d' amich tan carinyós.

Demá 's lo dia senyalat pera la subasta del arrendament de les contribucions d' aquesta provincia.

Seguint tradicional costum, lo dia de San Cristofol foren moltes les mares que al mitjdia portaren á sos fills á banyarlos lo cap ab aygua del riu.

Baix la presidencia de nostre Vicari General senyor Llompart se repartiran, avuy á Benicarló, los premis guanyats pels deixebles de les Escoles cristianes d' aquella població.

Varios pagesos del terme de Tortosa y Roquetes, se proposen demanar á l' Ajuntament de nostra ciutat, lo pas de la barca nit y dia.

Hem rebut de nostre amich senyor Cantero, representant á Tortosa de la acreditada casa Ortega de Valencia, lo primer número d' un periódich ilustrat que porta per titol *La Feria de Valencia*.

Está publicat per la Junta de Festes del Ateneo Mercantil de la capital del Cid y imprés ab molt de gust.

Se ven á n' aquesta ciutat, en lo Centre de suscripcions, carré de Moncada, número 1.

Voreta la mar y en un dels punts mes céntrichs de les platjes de l' Ampolla, hi ha dos cases pera llogar, totes dos de moderna construcció.

Pera més detalls, se poden dirigir á la estamperia de la senyora viuda de Navarro, carrer de la Rosa, número 3.—Tortosa.

Sentim que nostre volgut confrare *Lo Camp de Tarragona*, hagi pres lo rabe per les fulles al volguer fer constar que degut á la influencia caciquil se tracte de trasladar al Enginyer-Jefe senyor Camprubí.

Si pogués parlar lo pontó de la carretera de Gandesa y la machuca invertida en la que passa per nostra ciutat... veuria com les dos están prou mal arreglades.

Lo Camp de Tarragona se coneix que

no ha vist, en aquet moment, mes carratera que la de Tarragona á Reus.

Demá á les vuyt celebrará per primera vegada la Santa Missa, en l' Iglesia de San Joan, lo nostre amich D. Domingo Mauri Valdeperes.

Serán padrins los senyors D. Lluís Cruells de Ayguavives y D.ª Encarnació Aragonés de Cruells, y ocupará la Catedral del Espirit Sant, lo M. I. senyor Dr. D. Rafel Garcia, Canonge Magistral d' aquesta santa Seu.

Doném nostra més coral enhorabona, al nou capellá.

Segons noticies aquest hivern, s' estrenará al Liceo de Barcelona, la inspirada trilogia *Los Pirineus*, lletra d' en Balaguer y música del eminent musicolech, nostre eximi paysá y amich senyor Pedrell.

Aquesta inauguració será, sens dubte, un ver aconteixement artistich.

Lo dilluns se possessioná del Registre de la Propietat d' aquest partit, pera l' que ha sigut nombrat interinament lo Sr. D. Carlos Martinez, á qui agraphim l' atenció de fentsho sapiguer.

A expenses d' un devot s' está restaurant la imatge de San Antoni de Padua existent en la capella del mateix nom.

Ab la funció d' avuy se despedeix d' aquesta ciutat, la notable companyia gimnástica de Mr. Luis que ha treballat ab aplauso del públich en la Plassa de Toros.

BATXILLERÍAS

UN HOME ORIGINAL

S' han donat forsas casos d' haver conseguit un home de fama quan menos s' ho creya y per cosas que may hauria dit que poguessin alsarlo á la categoria de home excepcional.

Una cosa pel istil acaba de passarli al doctor Crook, catedràtich de la Universitat de Xicago el qui, fins al present, havia sigut un de tants professors, sense cap circumstancia particular que l' fes mereixedor de ser senyalat ab el dit.

Peró, velshi aquí que tot d' una el seu nom ha comensat á corre de boca en boca, no sols per la capital esmentada, sinó per tots els Estats Units, gracias á unas famosas declaracions que ab tota ingenuitat va tenir la pensada de fer als seus deixebles en plena catedral. Una de las tres declaracions, la que ha mogut més soroll, es la de que may s' ha permés la llibertat de dirigir á cap dona ni una sola galanteria.

El doctor Crook té trenta set anys y ha viscut algun temps á Paris. Es un home de molt bona presencia y d' ayre modestísim, per lo que está tot confós ab l' anomenada que li ha vingut tot de sopte.

«L' éxit d' una carrera científica—va dir—exigeix el sacrifici de moltes debilitats humanas. Per la meua part, haig de declarar que may he renegat, ni tastat una beguda alcohólica, ni fumat, ni galantejat á cap dona.

Aquestas manifestacions han valgut al original professor rebre un sens fi de cartas de personas pertanyents á totes

las classes socials de la població, en unas de las quals se l' felicita xardorosament y en otras se l' fa objecte de befas denigrants. Els diaris nort-americanos no han deixat tampoch d' aprofitar la nota d' actualitat que l' hi ofereix l' esmentat catedràtich, al qui dedican columnas senceras descriuint tota la seva vida y miracles, donchs miracle es que al sigle XIX se trobi encara un home de mon que pugui simbolisar tan acabadament la virtut de l' abstinencia en totes las sevas manifestacions.

Com á nota curiosa, cal consignar que entre las cartas que ha rebut el doctor Crook n' hi figuran moltes firmadas per distingidas senyoretas de la capital, oferintse en matrimoni al correcte professor.

¡Llástima que mistrers Carrié Nation sigui casada!

Un Batxiller.

MAXIMES

DE CICERON

—Tot be cap en lo cor d' un hom agraphit.

—Llohança propia es vituperi.

—Les dones no deurien participar en los assumptos dels homens.

—Un poder odiós no es durable.

—Lo benifet no consisteix en axó que hom fa ó dona, mes en l' esperit del qui dona ó fa.

—Hi ha certes cosas que, per saberles be, no basta haverles apreses.

—Lo repós endolceix la miseria.

—Lo camí de la instrucció es llarch, lo del exemple es breu.

Traducció d' A. Bulbena.

PENSAMENTS

TIME IS MOME

El temps es or, aixis ho digué Nesotón.

Més no; ja que l' or no serveix per res en aquestos temps, ja que l' diner tant prompte es desgracia com es enveja, ja que han arribat en una época de fraternitat entre el rich y el pobre, ja qu' en tots los pobles civilisats reyna la democracia prescindim de aquesta frase.

L' or no serveix per res sinó per lluhí.

Hi ha tantas cosas que 's fan sense necessitat del diner, que en molts casos es inútil.

Avuy lo temps no vol dir or, avuy lo temps sols indica progrés, porque ab la llum de la civilisació vinga la llibertat per tots los pobles.

Alfons Maseras.

VARIETATS

LA ULTIMA ROSA D' ESTIT

(De Tomás Moore)

L' última de las rosas n' es del darrer estiu, cap de sas amorosas companyas, cap mes, viu. Ja de sas flors germanas cap altra, ha de florir; lluint com ella galanas retornantli un sospir.

¡Com á morir be trigas, marfontdintse tant temps! Ahont dormen tas amigas, ves á dormir tu ensemps...

Tas fullas he escampadas (ja prou trista 't vegil!) ahont jauhen tas passadas companyas de jardí.

La mort que pau te dona pau me donga demá, quan de amor ma corona son brill ne perderá. Quan la passió que omplia lo nostre cor, se fon ¿com passar més un dia sobre 'l desert del mon?

RETALLS

Una vegada, Ariosto fou renyat de son pare y no torná resposta ni tractá de defensarse; ans bé escoltá y obsorvá ab gran atenció al seu pare qui l' renyava.

—Per qué no 't disculpavas?—digné al poeta son germá gran.

—¿Saps per qué?—va respondre Ariosto,—perque escrich una comedia en la que hi ha un vell que renya molt al seu fill, y m' ha convingut no perdre res de lo que 'l pare 'm deya per pintar millor lo meu personatge.

En lo Jutjat, entre l' passant de la escrivania y un jove foraster de bon aspecte.

Lo passant, després d' escriure las fórmulas de costum:—¿La gracia de vosté?

L' acusat.—¿Mi gracia? Ladrón.

Lo passant. - Ladrón... ¿de Guevara? sin duda.

L' acusat.—No, señor, de relojes.

PASSA - TEMPS

JEROGLIFICH

C 1492 A

CHARADA RÁPIDA

1.ª animal; 3.ª-4.ª animal; 3.ª-2.ª animal; 1.ª-3.ª part del cos, 1.ª-2.ª-3.ª 4.ª, en los rius.

COMBINACIÓ

Buscar lo nom d' un sustantiu que consti de quatre silabas y combinarlas de modo que resulti lo nom de quatre cosas diferents.

CONVERSA

—Quelo, la meua cosina m' ha encaregat que 't salude.

—Quina cosina?

—Aquella que jo t' he nombrat.

Les solucions al número pròxim.

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jeroqlifich: *Cabanya*.

A la xarada rápida: *Cadira*.

Al intrínquilis: *Rosa*.

Solució rasonada del problema: Si de la suma total 740 restem la diferencia entre 'ls dos números y partim el resultat per 2, tindrem dos números iguals y agregán á un d' ells la diferencia dita en el problema, tindrem los números demanats $\frac{740 - 128}{2} = 306$ (un número)

$306 + 128 = 434$ (altre número).

Manel Toga Munt.

Tortosa, Juliol de 1901.

MORESO

GRAN

Botiga de calsat de totes classes

SABATES Y BOTINES D' ISTIU

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.—Preus fixos.

Ventes al contat.

PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU.—TORTOSA

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes, Parassols, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Joguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos y tota classe d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESES EN CARTÓ DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES. CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, ETC.

Carrés d' En Carbó, 11 y 13 y Pescadors, 1 TORTOSA

LLIBRERÍA,
COMISSIONS Y REPRESENTACIONES

DE

D. Obdulio Rodriguez

Carré de Moncada, 1

TORTOSA

(Lloch disponible)

LA CHERTOLINA

XOCOLATE

Y

LLEGITIM

TURRÓ

DE

CHERTA

Joseph Ricapt

CHERTA (Tarragona)

GRAN FÁBRICA
DE BEGUDES GASEOSOS DE
ENRICH ZARAGOZA

Carré de S. Blay 11. Tortosa

PRODUCTES ELABORATS AB LO BICARBONAT DE SOSA PUR

Géneros existents

Llimonades gaseoses, fetes ab lo bicarbonat de sosa pur, classe 1.^a

Id. id. fetes ab tots los altres sistemes, classe 2.^a

Zarzaparrilla de essencia pura, classe 1.^a

Id. id. 2.^a

Brea Munera ab essencia, classe 1.^a

Cervesa alemana tónica y de gra u puresa.

Cerveses estrangeres de totes classes.

Se fabrica l' Amer-Picón; Absenta, Vitter, Vermouts etc. etc. y tota classe de begudes refrescants.

IMPRESMPTA DE E. Cantero y Hernandez

IMPRESIONS PERA 'L COMERS: Factures; Cartes; Memorandums; Accions; Sobres; Prospectes; Lletres; Chéchs; Pagaré; Esqueles; Circulars; Notes de preus; Estats; Rebuts; Catálechs; Talonaris; Volants; Modelació pera oficines; etc., etc. Impresions ab tinta de copió.

CROMOTIPOGRAFIES

Títuls honorífichs

Etiquetes de totes classes;

Invitacions;

Targetes;

Participacions de casament;

De naixement;

De primera Missa

De Professió Religiosa;

Recordatoris y tota classe de treballs fantasia.

IMPRESIO DE OBRES DE TEXT: Periodichs; Revistes; Memories; Reglaments; Follets; Obres científiques y Literaries, etc., etc.

Esqueles defunció. — Impresos ab tinta blanca sobre papé negre ó cartolina. Treballs artístichs á varies tintes. — Cromos pera felicitacions y Carnets pera festes y menús. — Impresió de targetes postals.

TIMBRES DE GOMA.—PLANXES DE FERRO ESMALTAT

Timbres de caoutchouc. — Tintes pera sellá. — Tampons,

Caixes, Montures, etc. etc.

Carré de San Blay, 34. — Tortosa

Especialitat ab impresions artístiques sobre satí, papé japonés y pergami.

Vinyetes modernistes y characters gòtich del sigle xv

Varietat en clixés pera goigs y escapolaris.

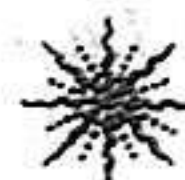
Targetes visita desde una pesseta lo cent.

Hipocists CLIMENT

marca

SALUT

Cura l' Anemia; Tisis, Debilitat; Desminjament y Escrofulisme.

Demaneu l' aixarop marca SALUT, únich aprobát per la Real Academia de Medecina.

Farmacia Vergés, Carré de la Rosa TORTOSA

FÁBRICA DE
OBRA REFRACTARIA DE
Joseph Cervera

Caputxins—Tortosa

Aquesta fábrica esta montada com totes les millors de Catalunya y Valencia, havent adquirit lo seu duenyó

UNA GRAN PREMPA

pera la fabricació de tota classe d' objectes de terra refractaria.